

Miten ope jaksaa moninaistuvassa koulussa?

Opettajan työ on kuormittavaa ja riski alan vaihtamiseen on suuri. Tutkimukset osoittavat, että suomalaisten opettajien työhyvinvointi on heikentynyt viimeisten kymmenen vuoden aikana. OPEMO-hankkeessa (Miten ope jaksaa moninaistuvassa koulussa? Opettajan työhyvinvointia tukevia tutkimusperustaisia käytäntöjä opetustyöhön ja johtamiseen) pureudutaan opettajien työhyvinvointia tukeviin opetustyön, moniammatillisen yhteistyön ja johtamisen käytäntöihin perusopetuksessa. Hanketta toteutetaan Turun yliopiston kasvatustieteiden laitoksen ja Sote-akatemian sekä Salon kaupungin yhteistyönä ja sitä rahoittaa Työsuojelurahasto.

Teksti Mikko Hämäläinen, Jaanet Salminen,
Miia Laasanen, Nina Haltia & Minna Kyttälä

Opettajan työhyvinvointi on tärkeää sekä opettajalle itselleen että oppilaille. Se vaikuttaa opettajan jaksamiseen ja alalla pysymiseen (Salmela-Aro ym., 2022; Räsänen, 2023), mutta myös oppilaiden oppimiseen ja hyvinvointiin (Lerkkanen ym., 2020; Arens & Morin, 2016; Klausmann, Richter & Lüdtke, 2016). Opettajan työ on kuormittavaa ja alanvaihdon riski on suuri, kuten käy ilmi OECD-maiden tuoreesta TALIS 2024 -tutkimuksesta (OECD, 2025). Tutkimusten mukaan suomalaisten opettajien työhyvinvointi on heikentynyt viimeisten kymmenen vuoden aikana (Kauppi ym., 2022). Yhdeksi syyksi on esitetty koulumaailmassa viimeisten 10–15 vuoden aikana tapahtuneita merkittäviä muutoksia, kuten oppimisen tuen uudistus (2010), opetussuunnitelmauudistus (2014) ja hyvinvointialueuudistus (2023). Tänä syksynä oppimi-

sen tuki uudistui jälleen. Osa opettajista on kokenut erilaisten perusopetuksen uudistusten lisänneen työn vaatimuksia ja laajentaneen työnkuvaa (Räsänen, 2023). Hallinnolliset tehtävät ovat lisääntyneet, ja opettajilta vaaditaan yhä useammin paitsi oppilaan myös tämän perheen tukemista.

Nämä muutokset ovat tapahtuneet yhtä aikaa inkluusiokehityksen kanssa. Suomi on monien muiden maiden muassa sitoutunut inkluusion toteuttamiseen kansainvälisten sopimusten kautta (Jahnukainen ym., 2023). Inkluusiolla tarkoitetaan koulumaailmassa kaikille yhteistä, jokaisen oppilaan tarpeisiin mukautuvaa koulua ja kaikille yhtäläistä oikeutta osallistua koulutukseen riittävin tukitoimin omassa lähikoulussa. Inkluusion toteuttamisesta on puuttanut kuitenkin yhteinen kansallinen

Kuvituskuva: Cottonbro studio / Pexels

linja ja inklusiota on toteutettu hyvin vaihtelevasti. Julkisessa keskustelussa on korostunut “inkluisio säästökeinona”. Huonosti toteutetun ja riittämättömästi valmistellun “inklusion” seurauksena tapahtunut oppilasjoukon moninaistuminen on kuormittanut opettajia ja vahvistanut kokemusta siitä, ettei oma osaaminen ja jaksaminen enää riitä oman työn toteuttamiseen riittävän laadukkaasti (ks. esim. Manner, 2019).

Inklusion toteutuminen ja opettajien jaksaminen muuttuvassa koulussa edellyttävät, että kaikilla opettajilla on riittävästi osaamista ja aikaa monenlaisten oppilaiden oppimisen ja koulunkäynnin tukemiseen. Ne edellyttävät myös, että opetus- ja ohjaustilanteissa on opettajien lisäksi riittävästi osaavia koulunkäynninohjaajia sekä sitä, että eri ammattilaisten välinen yhteistyö toimii. Riittämättömästi suunnitellut ja toteutetut inklusioratkaisut voivat olla riski opettajan työhyvinvoinnil-

le. Sekä opettajan työhyvinvointi että oppilaan oppimisen tuen toteutuminen edellyttävätkin edellä mainittujen resurssien lisäksi myös konkreettisia käytäntöjä ja toimintatapoja opetustyöhön, johtamiseen ja moniammatilliseen yhteistyöhön.

Opettajan hyvinvointi arjen työssä – kohti tutkimukseen pohjautuvia käytännön ratkaisuja

OPEMO-hanke on Turun yliopiston kasvatustieteiden laitoksen sekä Sote-akatemian yhteistyössä Salon kaupungin kanssa toteuttama tutkimushanke, joka on käynnistynyt maaliskuussa 2025. Hankkeen tavoitteena on lisätä tutkimusperustaista ymmärrystä moninaistuvan koulun opetustyön, moniammatillisen yhteistyön ja johtamisen käytännöistä opettajien työhyvinvoinnin edistämiseksi. Hankkeessa tunnistetaan, kehitetään ja pilotoidaan opettajan työhyvinvointia tu-

keviä käytäntöjä erilaisissa kouluissa ja tuotetaan suosituksia käytännön työn tueksi koulun toimijoiden kanssa yhteistyössä.

Tutkimushanke toteutetaan Salon kaupungissa kolmessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa erikokoisista ja erilaisilla alueilla sijaitsevista kouluista kerätään verkkokyselyaineisto, jolla kartoitetaan perusopetuksen opettajien ja rehtoreiden työhyvinvointia edistäviä ja haastavia käytäntöjä. Toisessa vaiheessa muodostetaan anonyymi eDelphi-asiantuntijapaneeli, joka koostuu perusopetuksen opettajista ja rehtoreista. Paneelin tehtävänä on kehittää yhdessä tutkijoiden kanssa ratkaisuja ja toimintatapoja, jotka tukevat opettajien työhyvinvointia inklusiivisessa koulussa. Kolmannessa vaiheessa asiantuntijapaneelin tuottamia ratkaisuja pilotoidaan käytännössä.

Tutkimuksessa mukana oleva Salon kaupungin opetustoimi on erinomainen tutkimuskonteksti kaupungin monipuolisen kouluverkon vuoksi. Salon alueella perusopetuksessa toimivat koulut vaihtelevat pienistä kyläkoulun kokoisista yksiköistä suuriin yhtenäiskouluihin. Tulokset tulevat vahvistamaan ymmärrystä esimerkiksi siitä, minkälaiset käytännöt koetaan toimiviksi ja toimimattomiksi eri kokoisissa kouluissa. Hankkeen tuloksia voidaan hyödyntää perusopetuksen johtamisessa, opetustyössä ja opiskeluhollossa sekä perusopetuksen moniammatillisen yhteistyön kehittämisessä.

Opetushenkilökunnan työhyvinvointia on tutkittu paljon (esim. Kauppi ym., 2022; Lerkkanen ym., 2020; Räsänen, 2023; Salmela-Aro ym., 2022) mutta

arjen konkreettisten käytäntöjen merkitystä työhyvinvoinnin taustalla ei ole juurikaan tarkasteltu. Tämän hankkeen myötä opettajat pääsevät nostamaan esiin kokemuksiaan toimivista ja toimimattomista opetustyön, johtamisen ja moniammatillisen yhteistyön käytännöistä. Näiden kokemusten pohjalta kehitettävät toimintatavat ja suositukset tukevat niin tutkimuksessa mukana olevaa Salon kaupunkia kuin valtakunnallista kehittämistyötä pilotointivaiheen jälkeen.

OPEMO-hanke ajoittuu ainakin kahdella tavalla mielenkiintoiseen ajankohtaan. Ensinnäkin se mahdollistaa opetustyön, johtamisen ja moniammatillisen yhteistyön käytäntöjen ja opettajan työhyvinvoinnin välisten yhteyksien tarkastelun oppimisen tuen uudistuksessa. Toiseksi se tuottaa tietoa hyvinvointialueuudistuksen vaikutuksista. Hyvinvointialueuudistuksen myötä opiskeluholloin palvelut siirtyivät hyvinvointialueiden vastuulle (Laki oppilas- ja opiskeluholloin muuttamisesta 377/2022). Muutoksen vaikutusten arvioimiseksi on tärkeää kuulla opetushenkilöstön kokemuksia moniammatillisen yhteistyön arjesta – erityisesti tiedonkulun, päätöksenteon ja yhteistyön toimivuuden näkökulmasta.

Hankkeen sivuilta löydät lisätietoa hankkeesta: [Miten ope jaksaa moninaistuvassa koulussa? Opettajan työhyvinvointia tukevia tutkimusperustaisia käytäntöjä opetustyöhön ja johtamiseen \(OPEMO\) | Sote-akatemia](#)

Lähteet

- Arens, A. K. & Morin, A. J. S. (2016). Relations between teachers' emotional exhaustion and students' educational outcomes. *The Journal of Educational Psychology*, 108, 800–813.
- Jahnukainen, M., Hienonen, N., Lintuvuori, M. & Lempinen, S. (2023). Inclusion in Finland: Myths and realities. Teoksessa M. Thrupp, P. Seppänen, J. Kauko & S. Kosunen (toim.), *Finland's famous education system: Unvarnished insights into Finnish schooling*, 401–415. Springer.
- Kauppi, M., Vesa, S., Kurki, A. L., Olin, N., Aalto, V., & Ervasti, J. (2022). Opettajat muuttuvassa koulumaailmassa: Opettajien työhyvinvoinnin kehitys opetussuunnitelmauudistuksen aikana. *Työterveyslaitos*.
- Klausmann, U., Richter, D. & Lüdtke, O. (2016). Teachers' emotional exhaustion is negatively related to students' achievement: Evidence from a large-scale assessment study. *Journal of Educational Psychology*, 108, 1193–1203.
- Laki oppilas- ja opiskeluhuoltolain muuttamisesta 377/2022. Haettu 1.10.2025 osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/saaduskokoelma/2022/377>
- Lerikkanen, M. K., Pakarinen, E., Messala, M., Penttinen, V., Aulén, A. M., & Jögi, A. L. (2020). Opettajien työhyvinvointi ja sen yhteys pedagogisen työn laatuun. *Jyväskylän yliopiston psykologian laitoksen julkaisuja* 358.
- Manner, M. (2019). Inklusion pulmat tuovat opettajille riittämättömyyden tunteita: ”Näemme koko ajan sitä, että oikea-aikainen tuki puuttuu”. *Opettaja* 24.5.2019.
- OECD. (2025). Results from TALIS 2024: The State of Teaching, TALIS. OECD Publishing, Paris. <https://doi.org/10.1787/9odf6235-en>
- Räsänen, K. (2023). “Minä junnaan paikallani”: opettajan alanvaihdon harkinta ja sen yhteys koettuun työuupumukseen ja työyhteisösuhteeseen. *Publications of the University of Eastern Finland. Dissertations in Education, Humanities and Theology*, 205.
- Salmela-Aro, K., Upadyaya, K., Ronkainen, I., & Hietajärvi, L. (2022). Opettajien työn imu ja työuupumus koronapandemian aikana. *Kasvatus*, 53(5), 498–512. <https://doi.org/10.33348/kvt.125525>

Kirjoittaja

Mikko Hämäläinen
kasv. yo
Harjoittelija OPEMO-hankkeessa
Turun yliopisto

Kirjoittaja

Jaanet Salminen
KT, eo
Erityispedagogiikan yliopistonlehtori
Turun yliopisto

Kirjoittajan kuva: Mikko Kaaresmaa

Kirjoittaja

Miia Laasanen
FT, dosentti
Tutkimuspäällikkö
Turun yliopisto

Kirjoittajan kuva: Mikko Kaaresmaa

Kirjoittaja

Nina Haltia
KT, dosentti
Kasvatustieteen yliopistotutkija
Turun yliopisto

Kirjoittaja

Minna Kyttälä
FT, dosentti
Erityispedagogiikan professori
Turun yliopisto

Kirjoittajan kuva: Suvi Harvisalo Turun yliopisto